

Rapport

Commissie

Herstructurering

predikantszaken

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken en
Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken
Zoetermeer 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Doel	3
2 Opdracht	3
3 Huidige situatie	4
4 Voorstel toekomstige situatie	4
5 Beschrijving van taken en verantwoordelijkheden CKO en CKA	4

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: wao@ngk-gkv.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inleiding

De “Commissie Herstructurering Predikantszaken” (CHP) heeft zich afgelopen jaar in opdracht van de LV-GS-2000 beziggehouden met het nadenken over een nieuwe structuur met betrekking tot predikantszaken. Hierbij is een belangrijk doel het vereenvoudigen van de bestaande regelingen uit de GKv en NGK en het inzichtelijk maken van de verbanden tussen en de verantwoordelijkheden van de verschillende gremia.

We namen ons vertrek in het rapport ‘Smouter-Van Delden’. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met name met de Werkgroep Toekomstige Kerkorde. We hebben elkaar gevonden en dat geeft als resultaat dat ons rapport kan volstaan met hoe we in algemene lijnen die herstructurering voor ons zien. De precieze invulling in kerkorde en regelingen komt via de WTK op tafel van de LV/GS.

Eind 2021 is Willem Smouter om moverende redenen gestopt met zijn werk in de commissie. Omdat we met z'n drieën het geheel goed in de steigers hadden staan was het werk in kleine bezetting af te ronden.

1 Doel

In lijn met het bedoelde eerdere rapport werken we een model uit waarin we minder spelers opstellen in het veld van predikantszaken, en uitvoeringsregels bij de professionals laten. We willen daarbij het volgende bereiken:

1. Een helder onderscheid maken tussen preventie en conflict
2. Niet langer de classicale/regionale vergadering laten oordelen over een voorgenomen losmaking en niet langer een college van predikanten over de bekwaamheid van hun collega.
3. Hiermee de beslissingen van kerken en kerkelijke vergaderingen versterken in plaats van over te nemen.

2 Opdracht

De opdracht aan de commissie zoals door de LV-GS-2020 geformuleerd luidt als volgt:

- a. uitgaande van het rapport ‘Smouter-Van Delden’ voorbereidend werk te doen voor de herstructurering van het brede veld van predikantszaken, zodat deze in werking kan treden op het moment van hereniging van de beide kerkverbanden;
- b. hiertoe te overleggen met alle betrokken instanties;
- c. te overleggen met de werkgroep toekomstige kerkorde over de uitwerking van één en ander in de kerkorde en landelijke regelingen, inclusief reglementen voor de in te stellen commissies;
- d. in afstemming met de moderamina van GS en LV personen te benaderen die aan de volgende synode en landelijke vergadering ter benoeming voorgesteld kunnen worden; zij kunnen al betrokken worden in de voorbereidende werkzaamheden;
- e. te rapporteren aan de volgende synode en landelijke vergadering.

3 Huidige situatie

Op dit moment hebben we te maken met commissies, deputaten en werkgroepen uit de GKv, de NGK en de CGK. We zullen hier volstaan met een korte opsomming van de bestaande instanties:

GKv

- DKR deputaten kerkrecht
- DPZ deputaten predikantszaken
- CvBPZ commissie van beroep predikantszaken

NGK

- CKB commissie kerkrecht en beroepszaken
- LCKO Landelijke commissie kerkelijke onderzoeken
- NGA Nederlands Gereformeerde instelling arbeidszaken

GKv/NGK

- SKW Steunpunt KerkenWerk
- WTK werkgroep toekomstige kerkorde
- PV|CGMV predikantenvereniging

GKv/NGK/CGK

- ICG Interkerkelijke commissie geschilbehandeling

4 Voorstel toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zijn er in ons beeld twee instanties die zich bezighouden met predikantszaken: CKO en CKA. Dit is anders dan in het advies van 'Smouter-Van Delden' aan de Regiegroep is beschreven. Zij stelden drie commissies voor (advies, onderzoek en rechtspraak). De herstructurering van de Predikantszaken beoogde in ieder geval een vereenvoudiging en een verkleining van het aantal spelers op het veld.

Wij stellen dus voor om geen aparte commissie rechtspraak in te stellen. De aanduiding 'rechtspraak' in LCKR is een onduidelijke term. Uiteindelijk gaat het ook in genoemd advies maar om een heel klein gebied, namelijk alleen situaties van losmaking (en niet bij ordemaatregelen, afzetting of ontheffing). Dit kan prima belegd worden als het gaat om beroep bij de Commissie Beroep.

We komen dus uit bij twee landelijke commissies CKO en CKA. En in de naam zit ook duidelijk hun taak en bevoegdheid. CKO doet onderzoek en komt dus met een beoordeling. CKA is altijd een commissie die adviseert.

5 Beschrijving van taken en verantwoordelijkheden CKO en CKA

CKO – Kerkelijke onderzoeken

De verantwoordelijkheid voor kerkelijke onderzoeken beleggen we bij een commissie kerkelijke onderzoeken (CKO). De regionale vergadering blijft wel betrokken maar meer op afstand, waarbij deze betrokkenheid toeneemt vanaf de opleidingsfase tot aan het toelatend gesprek.

Nieuw daarbij is dat we ook het onderzoek in geval een predikant losgemaakt wordt aan deze commissie toevertrouwen (kerkorde B12). Dit onderzoek gaat zowel over de grond van de losmaking als over de eventuele vraag of de predikant kan dienen in een andere gemeente.

Zonder positief oordeel van de CKO is het niet mogelijk om predikant te worden, te blijven of preekbevoegdheid te krijgen. Het is in het algemeen gesproken wel duidelijk hoe het onderzoek verloopt bij de start van het predikantschap en bij het verlenen van preekbevoegdheid. De invulling van het onderzoek bij losmaking kan per situatie verschillen. Ook bij overkomst uit een ander kerkverband is de achtergrond nogal divers.

We adviseren daarom dan ook een reglement waarin de commissie beleidsvrijheid heeft in de keuze van onderzoeksmiddelen.

Om dit werk goed te kunnen is het nodig dat de CKO genoeg bekwame mensen kan inzetten. Het heeft de voorkeur dat slechts een deel daarvan predikanten zijn. We stellen voor om CKO te laten bestaan uit ieder geval 10 personen. Dit is beter dan een kleinere commissie die een beroep kan doen op een pool van examinatoren. Een brede CKO kan groeien in deskundigheid, én zal consistentere handelen in verschillende situaties. Overigens is voor bevordering van deskundigheid wel budget nodig.

Samenvattend, de CKO is verantwoordelijk voor de kerkelijke onderzoeken:

- het verlenen van verschillende soorten preekbevoegdheid
- het onderzoek met het oog op de beroepbaarstelling
- het onderzoek van wie beroepbaar wil blijven na losmaking

CKA – Kerkelijke adviezen

Onze focus was gericht op predikantszaken. De Regiegroep en WTK zien een bredere taak voor de CKA (alle advies op kerkrechtelijk gebied). Wij beschrijven hier dus een deeltaak van de CKA.

Het gebied van advisering is breed maar kent ook een grens. Het brede is dat het kan beginnen bij een vraag over wat zijn de regels, of wat moeten we doen. Kerkenraden en predikanten kunnen dus altijd advies vragen aan CKA. De grens is dat de CKA adviseert. Dat betekent dat als er iets besloten moet worden, dat de verantwoordelijkheid is van de kerkenraad die het advies van CKA meeneemt, weegt, overneemt of verwierpt.

In een aantal situaties is het verplicht om advies te vragen aan de CKA. In de kerkorde wordt gesproken over de medewerking van de landelijke commissie. In de regelingen bij B10, 11, 12,13 (en ook 18) (zie rapport WTK) wordt daar de CKA genoemd. In al die situaties gaat het om advies van CKA waar de kerkenraad (en waar nodig met goedkeuring van de regio) de besluiten neemt.

Het onderscheid tussen het werk van CKA en CKO wordt duidelijk bij losmaking. In het traject voorafgaand aan het besluit kan CKA om advies gevraagd worden. Maar zo gauw het om beoordeling van de situatie gaat en het besluit tot losmaking, dan moet de CKO een beoordeling geven. Door het zo in te richten blijft het onderscheid tussen advies en onderzoek helder. Het betekent ook dat beide commissies een onderscheidende rol hebben en houden in de soms lastige situaties van predikanten en kerkenraden.

De CKA kan dus een kleine commissie zijn (4 tot 6 leden) die wijsheid en ervaring combineert. Het gaat niet alleen om kennis van kerkrecht maar ook van communicatie en bestuurlijke integriteit. Op ad hoc basis kunnen zij een beroep doen op externe deskundigen.

Een belangrijke eerste taak voor de nieuwe CKA is dat zij zelf een regeling van werkzaamheden ontwerpt. Dat verhoogt de transparantie van haar werk en helpt om in al die verschillende situaties consistent te adviseren en te handelen, natuurlijk rekening houdend met het specifieke van elke situatie.

Tot slot: op papier lijkt het eenvoudig: bij alle vragen is de CKA het adres. Dat betekent dat er veel kwaliteit gevraagd van de CKA. Herstructurering is daarvoor nog niet direct de garantie, maar schept wel de voorwaarden voor de verbetering van de kwaliteit van advisering en hulp aan kerken en predikanten.

Samenvattend:

- De CKA geeft op aanvraag advies in predikantszaken zowel aan kerkenraden als aan predikanten.
- De CKA geeft advies bij tijdelijke ordemaatregelen als schorsing of non-actief stelling (TKO B11 en B13.1 – B13.3)
- De CKA geeft advies bij ontheffing en afzetting van predikanten (TKO B10 en B13.5)

Vervolg

Er blijven na het uitbrengen van ons rapport (en na besluitvorming door GS/LV) nog een tweetal taken over voor onze commissie:

- a. Zoeken van leden voor CKA en CKO
- b. Meedenken met het ontwerpen van de Landelijke Regelingen.

Voor het zoeken van leden treden we na de besluitvorming graag in overleg met de moderamina en zullen we ons inzetten om de nieuw te vormen commissies in te praten in de materie.

We blijven betrokken bij het ontwerpen van de Landelijke Regelingen en zijn de WTK dankbaar voor al het werk wat daarin al verricht is.

De Commissie Herstructurering Predikantszaken
Arjan van Leeuwen
Roelof Tigelaar